

9. peatükk

PEREKOND HILJEM

MEIE NAISLIHKMED on soovitanud alkohoolikute abikaasadele mõningaid hoiakuid, mida võtta terveneva mehe suhtes. Võib-olla jäi neist mulje, nagu tuleks mees vati sisse mässida ja pjedestaalile asetada. Õnnestunud ümberkohanemine eeldab vastupidist. Kõik perekonnaliikmed peaksid ühinema sallivuse, mõistva suhtumise ja armastuse pinnal. Sellega kaasneb enesekahandamine. Alkohoolikul, tema naisel, lastel, äiadel ja ämmadel on nähtavasti kujunenud kindel ettekujutus perekonna suhtumisest temasse. Igaüks on huvitatud, et tema soovidega arvestatakse. Meie arvates on nii, et mida rohkem üks perekonnaliige nõuab teistelt endale kuuletumist, seda rohkem vimma põhjustab see teistes perekonnaliikmetes. See põhjustab lahkhelisid ja õnnetu olemist.

Ja miks? Kas mitte sellepärast, et igaüks tahaks juhirollis olla? Kas mitte igaüks ei proovi perekonnatendust oma maitse järgi sättida? Kas ta mitte alateadlikult ei otsi, mida perekonnaelust saada, selle asemel, et ise sinna midagi anda?

Joomise lõpetamine on vaid esimene samm ebanormaalsest, väga pingelisest seisundist välja. Üks arst on meile öelnud: „Aastatepikkune kooselu alkohoolikuga muudab naise või lapse peaaegu kindlasti neurootikuks. Teatud määral on terve perekond haige.” Laskem sellele teele asuvatel perekondadel aru saada, et sugugi kõik ei lähe lepase reega. Kordamööda võib igaühel king kuskilt pigistama hakata ning eksimusi

ette tulla. Tuleb ette ahvatlevaid otseteid ja kõrvalepõikeid, mida mööda minema hakates võivad nad õige raja kaotada.

Räägime teile mõningatest raskustest, mida perekond kohtab. Soovitame, kuidas neid vältida või koguni teiste inimeste kasuks pöörata. Alkohooliku perekond igatseb õnne ja turvatunde taastumist. Neil on veel meeles ajad, kui isa oli romantiline, hooliv ja edukas. Tänapäevane elu on asetatud vaekausile nende aastate vastu ja kui see möödunud üles ei kaalu, on perekond tõenäoliselt õnnetu.

Perekonna usaldus isa vastu kasvab. Mõeldakse, et varsti on vanad head ajad tagasi. Vahel nõuavad pere liikmed, et isa selle hea põlve neile otsekohe tagasi tooks! Nad usuvad, et Jumal on neile lausa võlgu nende kaotatud aastate eest. Kuid perekonnapea on kulutanud aastaid äriasjade, armastuse, sõpruse ja tervise lammutamisele. Need kõik on praegu varemetes või kahjustunud. Vana risu koristamisega läheb aega. Kuigi lõpuks kerkivad vanade ehitiste asemele uhkemad, võtab nende valmimine aastaid.

Isa teab, et ta on süüdi. Tal võib rahaasjades järje peale saamiseks kuluda mitme aastaaja jagu rasket tööd, kuid talle ei tohi seda ette heita. Võib-olla ei hakka tal enam kunagi palju raha olema. Kuid arukas perekond imetleb teda selle eest, kes ta püüab olla, mitte selle pärast, mida ta püüab kokku kahmata.

Aeg-ajalt kummitavad perekonda mineviku varjud, sest peaaegu iga joodiku elu on täis seiklusi – naljakaid, alandavaid, häbiväärseid või traagilisi. Esimeseks reaktsiooniks on kõik luukered pimedasse kappi luku taha panna. Perekonda võib olla vallanud mõte, et tuleviku õnn saab rajaneda ainult mineviku unustamisel.

Meie meelest on selline arusaam enesekeskne ja uue elukorraldusega otseselt vastuolus.

Henry Ford tegi kunagi targa tähelepaneku, et kogemus on elus ülim väärtus. See on õige ainult siis, kui minevikku püütakse tuleviku huvides hästi ära kasutada. Me kasvame tänu oma valmisolekule vigadele otsa vaadata, neid parandada ja muuta need väärtuslikuks. Seega muutub alkohooliku minevik perekonnale põhiliseks väärtuseks ja sageli peaaegu ainsaks!

Valus minevik võib olla tohutult väärtuslik nende perekondade jaoks, kes ikka veel oma probleemiga maadlevad. Meie arvates võlgneb iga alkoholi küüsisit pääsenud perekond midagi ka neile, kellel see veel ei ole õnnestunud. Kui olukord nõuab, peab iga sellise perekonna liige olema rõõmuga valmis kunagised eksimused, kuitahes kahetsusväärased need ka ei oleks, peidust välja tooma. Just kannatajatele näitamine, kuidas meie kunagi abi saime, on see, tänu millele on meie elu praegu nii elamisväärne. Ärge loobuge mõttest, et Jumala kätte usaldatuna on must minevik teie suurim varandus – teiste jaoks elu ja õnne võti. Selle abil hoiate neid surmast ja viletsusest eemal.

Vanu eksimusi on võimalik ka nii üles kaevata, et need muutuvad koormaks, tõeliseks nuhtluseks. Näiteks oleme teadlikud olukordadest, kus alkohoolikul või tema naisel oli armusuhteid. Vaimse kogemuse esimeses palangus andestasid nad teineteisele ja hakkasid rohkem kokku hoidma. Leppimise ime oli käeulatuses. Mõne tüli käigus toob solvunu aga vana afääri taas päevavalgele ja loobib tuha vihaselt laiali. Nii mõnigi meist on tundnud selliseid kasvuraskusi ning see teeb tõepoolest haiget. Mõnikord on mees ja naine sunnitud elama lahus, kuni tekivad uued vaatenurgad ja saadakse

haavatud uhkusest võitu. Enamikel juhtudel teeb alkohoolik selle katsumuse läbi ilma tagasilanguseta, kuid mitte alati. Seepärast leiame, et juhul, kui see ei teeni mõnd kiiduväärset ja kasulikku eesmärki, ei maksa minevikujuhtumit arutama hakata.

Meil, Anonüümsete Alkohoolikute perekondadel, on kapis vähe luukeresid. Kõik teavad oma kaaslaste alkoholismiga seonduvaid hädasid. Selline olukord tekitab tavaelus kirjeldamatut südamevalu. Ette võib tulla skandaalseid kuulujutte, naeru teiste inimeste kulul ja kalduvust usalduslikku informatsiooni kurjasti ära kasutada. Meie hulgas juhtub seda haruharva. Me räägime üksteisest tõesti palju, kuid peaaegu eranditult mahendame selliseid vestlusi sallimise ja armastuse vaimuga.

Teise põhimõttena peame hoolikalt kinni sellest, et me ei räägi teise inimese isiklike kogemusi edasi, kui me pole kindlad, et ta sellega nõus on. Meie meelest on kindlam jääda omaenda lugude juurde, kui võimalik. Inimene võib iseennast kritiseerida ja enda üle naerda ning see avaldab teistele head mõju, kuid teise inimese suust tulev kriitika ja naeruvääristamine annavad tihti hoopis vastupidise tulemuse. Perekonnaliikmed peaksid niisuguste asjade suhtes väga tähelepanelikud olema, kuna ühestainsast hooletust, hoolimatust märkusest võib terve põrgu valla pääseda. Meie, alkohoolikud, oleme tundlikud inimesed. Mõnel meist kulub palju aega, et sellest tõsisest puudusest välja kasvada.

Paljud alkohoolikud on entusiastid. Nad kalduvad äärmustesse. Tervenemise alguses valib mees reeglina ühe kahest võimalikust teest. Ta kas sukeldub meeleheitlikesse ponnistustesse, et äris jalule tõusta, või satub uuest elust nii suurde vaimustusse, et vaevalt mil-

lestki muust mõtleb või räägib. Mõlemal juhul kerkivad perekonnas esile teatud probleemid. Nendega on meil ohtralt kogemusi olnud.

Meie meelest on ohtlik, kui ta pea ees majanduslike raskuste kallale tormab. See avaldab mõju perekonnaliikmetele, esialgu küll meeldivalt, kuna nad tunnevad, et nende rahamured hakkavad peagi lahenema, kuid seejärel enam mitte nii meeldivalt, kui nad avastavad, et neid on unarusse jäetud. Õhtuks võib isa olla väsinud, päeval on ta aga hõivatud. Väikesed lapsed ei huvita teda võib-olla kuigivõrd ning ta võib ärritada, kui talle tema tegematajätmisi ette heidetakse. Kui ta ka ei ärritu, võib ta tunduda tusase ja igavana, mitte rõõmsameelse ja armastavana, nagu perekond teda näha sooviks. Ema võib kurta, et talle ei pöörata tähelepanu. Kõik perekonnaliikmed on pettunud ja näitavad seda sageli ka isale välja. Selliste etteheidetega tekivad teie vahele barjäärid. Perekonnapea pingutab iga viimastki närvirakku, et kaotatud aega tasa teha. Püüdes varandust ja head nime tagasi saada, näib talle, et tal läheb väga hästi.

Mõnikord ei ole aga ema koos lastega samal arvamusel. Et nad minevikus olid hooletusse jäetud ja nendega käituti ülekohtuselt, siis nüüd on isa nende meelest neile rohkem võlgu, kui ta tegelikult annab. Perekond tahab tema jaoks kõige tähtsam olla. Nad ootavad, et isa tooks tagasi need kenad ajad, mil ta nii palju ei joonud, ja näitaks välja kahetsust põhjustatud kannatuste eest. Kuid isa ei jaga ennast kuigi meelsasti. Vimm kasvab. Isa muutub veelgi vähem seltsivaks. Mõnikord vihastab ta tühja asja pärast. Perekond on kummastunud. Nad kritiseerivad teda, viidates sellele, et ta oma vaimset programmi järgida ei suuda.

Sellist olukorda on võimalik vältida. Eksivad nii isa kui ka perekond, kuigi mõlemal võivad olla mõningad õigustused. Vaidlemisest on vähe kasu, see teeb kimbatuse ainult hullemaks. Perekond peab mõistma, et kuigi isa on imeväel tervenunud, on ta siiski alles kosumas. Nad peaksid olema tänulikud, et ta on kaine ja saab jälle nende maailma kuuluda. Nad võiksid kiita tema edusamme. Nad peaksid meeles pidama, et tema joomine põhjustas kõikvõimalikku kahju, mille heastamisega läheb kaua aega. Kui nad seda kõike mõistavad, siis ei võta nad nii tõsiselt isa pahuruse-, masenduse- ja apaatiaperioode, mis kaovad, kui teda ümbritseb sallivus, armastus ja vaimne mõistmine.

Perekonnapea asi on meeles pidada, et tema on peamine süüdlane selles, mis tema kodu tabas. Ta suudab vaevu kogu seda võlga oma eluaja jooksul korvata. Kuid ta peab mõistma, et ülemäärane keskendumine rahalisele edule on ohtlik. Kuigi paljud meist on majanduslikult taas järje peale jõudmas, leidsime, et me ei või raha esikohale asetada. Meie puhul tuli materiaalne heaolu alati pärast vaimset arengut, mitte kunagi enne.

Kuna kodu on kannatanud rohkem kui miski muu, on hea, kui mees seal rohkem pingutab. Tõenäoliselt ei jõua ta kaugemale mitte üheski suunas, kui tal ei õnnestu üles näidata isetust ja armastust omaenda katuse all. Me teame, et on keerulisi naisi ja perekondi, aga mees, kes proovib alkoholismi seljatada, peab meeles pidama, et nad on tema käitumise tagajärjel sellisteks muutunud.

Niipea kui vimma kandva perekonna iga liige hakkab oma puudusi märkama ja julgeb neid teistele tunnistada, rajab ta sellega pinnase kasulikele jutuajamistele. Sellised perekondlikud jutuajamised võivad olla väga

sisukad, kui neid peetakse ilma ägedate vaidluste, enesehaletsuse, eneseõigustuse ja vimmast kantud kriitikata. Vähehaaval hakkavad ema ja lapsed nägema, et nad nõuavad liiga palju, ning isa, et ta annab liiga vähe. Juhtpõhimõtteks saab andmine, mitte saamine.

Oletagem teisalt, et isa saab kohe alguses võimsa vaimse kogemuse. Temast saab justkui üleöö teine mees. Ta muutub usuentusiastiks. Millelegi muule ei suuda ta enam keskenduda. Kui tema kainust hakatakse iseenesestmõistetavana võtma, võib perekond oma veidrasse uude isasse suhtuda esmalt kartuse ja hiljem ärritusega. Vaimne jutt käib nii hommikul, päeval kui ka õhtul. Isa võib nõuda, et perekond leiaks kiiresti Jumala, või hoopis ilmutada pereliikmete vastu jahmatavat ükskõiksust ja öelda, et ta on maistest asjadest üle. Ta võib ka öelda emale, kes on kogu elu usklik olnud, et too ei taipa sellest kõigest õieti midagi, ja et tal oleks parem omandada sedalaadi vaimsus nagu temal, kuni selleks veel aega on.

Kui isa sellise pöörde teeb, võib perekonna reaktsioon olla ebasoodne. Perekond võib muutuda armukadedaks Jumala peale, kes neilt isa armastuse on röövinud. Kuigi nad on tänulikud, et ta enam ei joo, ei pruugi neile sugugi meeldida mõte, et Jumal on hakama saanud imega, mida nemad ei suutnud. Sageli unustatakse, et inimeste abist ei olekski isal enam abi olnud. Perekond ei mõista, miks nende armastus ja pühendumus ei suutnud teda korda teha. Nad ütlevad, et isa ei ole lõppude lõpuks hoopiski nii vaimne. Kui ta tahab oma minevikueksimusi heaks teha, siis milleks kogu see muretsemine iga inimese pärast maailmas, kui ta ei muretse oma perekonna pärast? Mida arvata tema jutust, et Jumal kannab nende eest hoolt? Nad kahtlustavad, kas isa mitte pisut peast soe ei ole!

Ta ei ole omadega nii sassis, kui võidakse arvata. Paljud meist on tunda saanud isa rõõmujoovastust. Oleme nautinud vaimset joobumust. Nagu nälginud aardeotsijal, püksirihm viimase peal kokku tõmmatud, on meie kirka tabanud kullasoont. Eluaegsest meelehärmist vabanemise rõõm ei tunne piire. Isale tundub, et ta on sattunud millegi veelgi parema peale kui kuld. Mõnda aega võib ta püüda uut varandust enda päralt hoida. Ta ei pruugi kohe taibata, et on üksnes riivanud põhjatu maagilademe pinda, mis toob talle dividende ainult siis, kui ta seda kogu oma ülejäänud elu kaevandab ja jääb kindlaks sellele, et kogu kaevandatu tuleb ära anda.

Kui perekond temaga koostööd teeb, hakkab ka isa peagi mõistma, et tema väärtushinnangud on paigast ära. Ta tajub, et tema vaimne areng on vildakas, et temasuguse keskmise inimese vaimuelu, mis ei hõlma perekondlikke kohustusi, pole sugugi nii täiuslik. Kui perekond suudaks võtta isa hetkekäitumist lihtsalt kui üht arenguetappi, oleks kõik korras. Mõistva ja osavõtliku perekonna rüpes kaovad isa vaimse lapseauidud kiiresti.

Kui perekond isa hukka mõistab ja kritiseerib, võib kõik minna vastupidi. Isa võib tunnetada, et joomine jättis ta aastaid igas vaidluses kaotajaks, kuid nüüd, kus Jumal on tema poolel, peab ta ennast kõrgemaks inimeseks. Kui perekond jätkab kritiseerimist, võib see vaeleusaam isas veelgi tugevneda. Selle asemel, et kohelda oma perekonda nii, nagu oleks tema kohus, võib ta veelgi rohkem endasse tõmbuda ja tunda, et tal on selleks vaimne õigustuski.

Kuigi perekond ei pruugi isa vaimseid tegevusi täielikult heaks kiita, peaksid nad laskma tal vabalt tegutseda. Isegi kui ta ilmutab perekonna suhtes teatud

määral hooletust ja vastutustundetust, on hea, kui tal lastakse teiste alkohoolikute abistamises minna nii kaugele, kui ta soovib. Esimestel toibumispäevadel kindlustab see tema kainust rohkem kui miski muu. Kuigi mõned tema käitumismustrid võivad olla murettekitavad ja vastuvõetamatud, siis usume, et isa seisab kindlamal vundamendil kui selline mees, kes asetab äriasjad või ametialase edu vaimsest arengust kõrgemale. On vähem tõenäoline, et ta uuesti jooma hakkab, ning kõik muu on sellest parem.

Need meie hulgast, kes on kaua aega elanud vaimsete väljamõeldiste maailmas, on lõpuks mõistnud selle lapsikust. Unistuste maailm asendub kindla eesmärgitunnetusega, millega kaasneb kasvav teadlikkus Jumala väest meie elus. Oleme hakanud uskuma, et Tema tahaks, et meie pead oleksid pilvedes Tema juures, kuid jalad kindlalt maapinnal. Siin on meie saatusekaaslased ja siin peame oma tööd tegema. Selline on meie reaalsus. Me ei ole leidnud midagi kokkusobimatut võimsa vaimse kogemuse ning tervemõistusliku ja õnnelikult tegusa elu vahel.

Veel üks soovitus: olenemata sellest, kas perekonnal on vaimseid tõekspidamisi või mitte, oleks hea, kui nad tutvuksid nende põhimõtetega, mille järgi püüab elada alkohoolikust pereliige. Tõenäoliselt kiidavad nad need lihtsad põhimõtted heaks, olgugi et perekonnapeal ei õnnestu neid veel mitte iga kord rakendada. Vaimset teelt kõrvale kaldunud mehe jaoks on kasulik, kui abikaasa võtab omaks tervemõistusliku vaimse programmi, leides sellele tõhusat igapäevast kasutust.

Koduses elus toimub veel teisigi põhjalikke muutusi. Aastaid tegi alkohol isa nii saamatuks, et emast sai perekonnapea. Ta võttis need kohustused vapralt enda

kanda. Asjaolud sundisid teda kohtlema isa nagu haiget või isepäist last. Isegi kui isa tahtis end kehtestada, ei tulnud sellest midagi välja, sest alkohol jättis ta pidevalt kaotaja rolli. Ema koostas kõik plaanid ja jagas käske. Kainena isa tavaliselt kuuletus. Nii harjus ema täiesti tahtmatult perekonna ohje hoidma. Korraga uuesti ellu naasnud isa hakkab sageli oma õigusi taga nõudma. See aga töötab tüli, juhul kui perekonnas ei jälgita tähelepanelikult üksteises neid kalduvusi ning ei jõuta nende osas sõbraliku üksmeeleni.

Joomine eraldab enamiku kodusid välisilmast. Isa on vahest aastaid kõik normaalsed tegevused – klubid, ühiskondlikud kohustused, spordi – kõrvale jätnud. Tema huvi taastärkamine võib põhjustada armukadedust. Perekonnale tundub ehk, et neil on isale eesõigus, nii suur eesõigus, et mitte kübetki ei või teistele jääda. Selle asemel, et ka endale uut tegevust otsida, nõuavad ema ja lapsed, et isa oleks kodus ja kõik puudujäägid tasa teeks.

Juba kõige alguses peaksid abikaasad otsa vaatama tõsiasjale, et mõlemal tuleb siin ja seal järeleandmisi teha, kui nad soovivad, et perekond mängiks nende tulevases elus olulist rolli. Isa veedab paratamatult palju aega teiste alkohoolikutega, kuid see tegevus peab olema tasakaalus. Võib tekkida uusi tutvusi inimestega, kes ei tea alkoholismist midagi, ning tuleks hoolikalt arvestada ka nende vajadustega. Ta võib hakata pöörama tähelepanu ka kogukonna probleemidele. Kuigi perekond ei ole ühegi usuliikumisega seotud, võib neil tekkida soov mõne usuorganisatsiooniga kontakti võtta või selle liikmeks astuda.

Sellistest kontaktidest on abi alkohoolikutele, kes varem usklikke inimesi pilkasid. Vaimsest kogemusest

haaratuna leiab alkohoolik, et tal on nende inimestega palju ühist, kuigi ta võib neist erineda. Kui ta ei hakka usu üle vaidlema, leiab ta uusi sõpru ja võimalusi olla kasulik ja rõõmus. Tema ja ta perekond võivad mõjuda kogudustes ereda valguslaiguna. Ta võib tuua uut lootust ja uut julgust nii mõnelegi preestrile, pastorile või rabile, kes annab endast kõik, et muret täis maailmani sõnumit viia. Eelnenud juttu käsitleme lihtsalt kui kasulikku soovitusi. Mis meisse puutub, siis ei ole kõiges selles midagi kohustuslikku. Kuna me ise kogudustesse ei kuulu, ei saa me teiste eest otsustada. Iga inimene peab ise oma südametunnistusega nõu pidama.

Oleme teile rääkinud tõsistest, teinekord isegi traagilistest asjadest. Oleme kokku puutunud alkoholi kõige hullema tahuga. Kuid me ei ole mingisugune sünge kamp. Kui uustulnukad ei näeks meie olemuses mingit rõõmu või lusti, siis nad ei tahaks seda. Me rõhutame tingimata, et elust tuntaks rõõmu. Me ei lõbusta end küünaliste märkustega maailma rahvaste saatuse üle ega kanna kõiki maailma hädasid oma õlgadel. Kui märkame inimest alkoholismimülkasse vajumas, siis osutame talle esmaabi ja jagame temaga seda, mis meil on. Tema huvides meenutame ja justkui elame uuesti läbi oma mineviku õudused. Kuid need meie hulgast, kes on püüdnud kogu koormat ja teiste inimeste muret oma õlule võtta, leiavad, et me vajume varsti nende all kokku.

Niisiis arvame, et lõbus meel ja naer tulevad kasuks. Kõrvalseisjaid võib vahel šokeerida meie lõbususepuhang mõne pealtnäha traagilise sündmuse üle meie minevikust. Kuid miks me ei peaks naerma? Oleme tervenened ja meile on antud võime teisi aidata.

Kõik teavad, et inimesed, kellel on halb tervis ja kes harva lõbutsevad, ei naera kuigi palju. Laskem siis igal

perekonnal mängida nii koos kui eraldi ja nii palju, kui olukord lubab. Oleme kindlad, et Jumal tahab, et oleksime õnnelikud, rõõmsad ja vabad. Me ei saa nõustuda väitega, et maailm on üks hädaorg, kuigi meist paljude jaoks see tõesti nii oli. Kuid on selge, et me ise põhjustasime oma õnnetuse. Seda ei teinud Jumal. Hoiduge seega sihilikult kannatusi tekitamast, kuid kui probleemid tekivad, kasutage neid julgelt võimalusena tõestada Tema kõikvõimsust.

Järgnevalt tervisest: keha, mida alkohol on rängalt söövitanud, ei tervene üleöö ja ka moonutatud mõtlemine ega masendus ei haju ühe silmapilguga. Oleme veendunud, et vaimne elulaad on kõige tõhusam ravija. Meie, kes me oleme tervenened tõsisest joomisest, oleme terve mõistuse imed. Kuid ka oma kehas oleme tähele pannud märkimisväärseid muutusi. Peaaegu mitte keegi meie hulgast ei ilmuta enam märke räsitusest.

Kuid see ei tähenda, nagu eitaksime inimestele tuntud ravivõtteid. Jumal on varustanud maailma rikkalikult suurepärase arstide, psühholoogide ja kõikvõimalike tervisetöötajatega. Ärge kõhelge oma tervisehädadega nende poole pöördumast. Enamik neist annab endast meeeldi kõik, et kaasinimesed saaksid tervest mõistusest ja kehast rõõmu tunda. Püüdke meeles pidada, et kuigi Jumal teeb meie seas imesid, ei tohi me iial alatähtsustada head arsti või psühhiaatrit. Nende teened on uustulnuka ravimisel ja tema haigusloo edaspidisel jälgimisel tihti asendamatud.

Üks paljudest arstidest, kel oli võimalus lugeda seda raamatut käsikirja kujul, rääkis meile, et sageli on kasu maiustamisest, ehkki see sõltub loomulikult konkreetse arsti soovitusel. Tema arvates peaksid kõik alkohoolikud pidevalt hoidma käeulatuses šokolaadi,

kuna see annab väsimusehetkedel kiiresti uut energiat. Ta lisas, et vahel võib öösiti tekkida mingi ebamäärane tung, mida saab rahuldada kommidega. Paljud meist on täheldanud kalduvust maiustada ning see on meie meelest kasuks tulnud.

Pisut seksuaalsuhetest. Mõnedele meestele mõjub alkohol seksuaalselt sedavõrd ergutavalt, et nad on selles osas liialdanud. Paarid avastavad teinekord halva üllatusena, et pärast alkoholist loobumist kipub mees olema impotent. Kui põhjust ei mõisteta, võivad tekkida emotsionaalsed pinged. Osadel meist on tulnud seda üle elada, et siis mõne kuu möödudes nautida suuremat lähedust kui kunagi varem. Kui murettekitav olukord püsib, ei maksaks kõhelda arsti või psühholoogiga konsulteerimast. Me ei tea kuigi palju juhtumeid, kus need raskused oleksid pikka aega kestnud.

Alkoholikule võib tunduda keeruline oma lastega sõbralikke suhteid taastada. Isa joomise ajal oli nende noor meel vastuvõtlik. Ilma seda välja näitamata võivad nad teda südames vihata selle eest, mida ta neile ja nende emale on põhjustanud. Tihti valdab lapsi kahetsusväärne kalkus ja küünilisus. Näib, et nad ei suuda andestada ja unustada. See võib kesta kuid, veel pikalt pärast seda, kui ema on isa uue eluviisi ja mõttelaadi omaks võtnud.

Aja jooksul mõistavad lapsed, et isa on nüüd uus inimene ja annavad sellest omal moel ka talle mõista. Kui see juhtub, võib neid kutsuda osa võtma hommikustest meditatsioonidest. Nad võivad hakata osalema perekonna igapäevastes aruteludes, ilma et tuntaks vaenu ja valitaks pooli. Sellest hetkest algab kiire edasimineku. Perekonna taasühinemisel on tihti imekspandavad tulemused.

Alkohoolik peab tervenemiseks toetuma vaimsetele alustele, olenemata sellest, kas perekond seda teeb või mitte. Teised peavad ilma kahtlusevarjuta olema veendunud, et tal on tõsi taga. Ütlus „oma silm on kuningas” kehtib enamiku perede kohta, kes on joodikuga koos elanud.

Järgnevalt asjakohane juhtum: üks meie sõber on kõva suitsetaja ja kohvijooja. Pole kahtlust, et ta sellega liialdas. Seda nähes ja ainult kõige paremate kavatsustega hakkas naine tema kallal sigarettide ja kohvi pärast näägutama. Mees tunnistas, et tarvitab mõlemaid tõesti ülemäära palju, kuid lisas avameelselt, et ei ole valmis neid maha jätma. Tema naine on üks nendest inimestest, kelle meelest sigarettides ja kohvis on midagi eriti pahelist. Ta näägutas edasi ja tema sallimatus viis mehe raevuhoogu. Mees jõi end purju.

Loomulikult meie sõber eksis – eksis rängalt. Tal tuli seda valusalt tunnistada ja ta pidi oma vaimset suhtumist korrastama. Kuigi ta on praegu ääretult efektiivne Anonüümsete Alkohoolikute liige, suitsetab ja joob ta kohvi edasi. Kuid tema naisel ega kellelgi teisel ei ole selles osas enam ütlemist. Naine mõistab, et eksis, kui tegi sellest põletava teema, samas kui mehe palju tõsisemad hädad kiiresti paranesid.

Meil on siinkohal kolm väikest asjakohast juhtmõtet. Siin need on:

*Esmased asjad kõigepealt.
Ela ise ja lase teistel elada.
Tasa ja targu.*